

METODICKÝ POKYN č. MP-L004-03

Edukace hospitalizovaných a ambulantních pacientů ve FNOL

4. vydání ze dne: 10. 12. 2020
Verze: 3
Účinnost od: 1. 7. 2023

Skartační znak: A
Stupeň důvěrnosti: N1

	Jméno	Funkce	Datum	Podpis
Odborný garant	Mgr. Adéla Kolková	specialista ošetřovatelství		
Schválil	Ing. Bc. Andrea Drobiličová	náměstek nelékařských oborů		

1 ÚVODNÍ USTANOVENÍ

1.1 Účel

- 1.1.1 Účelem je zajištění účinného systému edukace pacienta, event. jeho příbuzných nelékařskými zdravotnickými pracovníky při pobytu ve Fakultní nemocnici Olomouc před propuštěním do domácího ošetření, dále pacienta navštěvující ambulance Fakultní nemocnice Olomouc a těhotných žen, které docházejí na předporodní kurzy.

1.2 Závaznost

- 1.2.1 Tento metodický pokyn je závazný pro všechny nelékařské zdravotnické pracovníky ve Fakultní nemocnici Olomouc dle stanovených kompetencí.

1.3 Správa normy

- 1.3.1 Správa normy se řídí směrnicí Sm-G001 Vznik a řízení organizačních norem.

2 VYMEZENÍ POJMŮ

2.1 Zkratky

DM	Diabetes mellitus
FNOL	Fakultní nemocnice Olomouc
FZV UP	Fakulta zdravotnických věd Univerzity Palackého
MP	Metodický pokyn
NIS MEDEA	Nemocniční informační systém
NLZP	Nelékařský zdravotnický pracovník (tento MP se nevztahuje na ošetřovatele a sanitáře)
OG	Odborný garant
ON	Organizační norma
TEN	Tromboembolická nemoc

2.2 Definice

- 2.2.1 Edukace je výchova pacienta k samostatnější péči o vlastní onemocnění, při které přebírá část odpovědnosti za vlastní zdraví na sebe.
- 2.2.2 Edukační proces v ošetřovatelství je soubor takových činností, kdy se pacient učí novým poznatkům v oblasti udržení, podpory a navrácení zdraví, soběstačnosti, v oblasti těhotenství a porodu a toto učení zprostředkovává NLZP. Edukace je velice důležitá pro uspokojení potřeb pacientů event. jejich příbuzných zejména z hlediska komplexnosti informací a je významným nástrojem, jak pacienta i příbuzné aktivně zapojit do procesu poskytování zdravotní péče.
- Edukace při propuštění z FNOL je podání jasných pokynů o tom, jak si zajistit návaznou péči.
- 2.2.3 Základní úroveň edukace je poskytovaná nelékařskými zdravotnickými pracovníky v rámci jejich kompetencí. Jedná se o poskytování informací o základních ošetřovatelských postupech, režimových opatřeních, provozu oddělení, Právech pacienta, Domácím řádu oddělení, Vnitřním řádu aj.
- 2.2.4 Specializovaná a úzce specializovaná úroveň edukace ve vybraných tématech je poskytovaná edukační sestrou, nutričním terapeutem, fyzioterapeutem, event. všeobecnou sestrou se specializovanou způsobilostí. Zahrnuje informace o diagnostických, léčebných,

rehabilitačních a speciálních ošetrovatelských postupech, včetně jejich praktického nácviku.

2.3 Odborné funkce

- 2.3.1 Edukační sestra je všeobecná sestra, porodní asistentka, dětská sestra event. NLZP se specializovanou způsobilostí, který poskytuje specializovanou a úzce specializovanou úroveň edukace pacientům, event. jejich příbuzným. Edukační sestry jsou stanoveny na vybraných klinikách a odděleních FNOL.
- 2.3.2 Edukační sestry metodicky vede specialista ošetrovatelství. Všechny edukační sestry se setkávají minimálně 1x za pololetí na společných schůzkách, kde si vzájemně předávají poznatky a zkušenosti ze svých pracovišť, vzdělávají se.

3 VLASTNÍ TEXT

3.1 Cíle edukačního programu

- 3.1.1 Cílem edukačního programu je sjednocení a posílení iniciativ, které povedou k informování pacientů, příbuzných i veřejnosti v oblasti edukace a v oblasti prevence proti nemocem.
- 3.1.2 Ve FNOL se edukace provádí u ambulantních i hospitalizovaných pacientů.
- 3.1.3 Každý hospitalizovaný či ambulantní pacient ve FNOL (event. jeho příbuzní) je zhodnocen a posouzen v oblasti potřeby edukace. Posouzení vychází z anamnestických údajů pacienta, analýzy pacientových schopností učit se, posouzení potřeb pacienta získat nebo rozšířit si vědomosti, dovednosti a návyky. Hodnocení vychází z toho, zda má pacient dostatek informací týkajících se jeho aktuálního zdravotního stavu, v jakém rozsahu, aby se mohl naplánovat edukační program přímo na potřeby konkrétního pacienta.
- 3.1.4 Plánování edukace vychází z toho, zda má pacient dostatek informací týkajících se jeho aktuálního zdravotního stavu, tak aby se mohl naplánovat edukační program přímo na potřeby konkrétního pacienta. Informace o další péči jsou pacientům (nebo příbuzným), podávány srozumitelnou formou.
- 3.1.5 Edukační proces probíhá formou osvojování si vědomostí a schopností, formování pohybových a pracovních činností, získávání názorů, postojů, hodnotové orientace. Kontrolními otázkami je důležité zjistit zpětnou vazbu, zda pacient všem podaným informacím porozuměl.
- 3.1.6 K edukaci je možno využít edukačních materiálů, edukačních videí a jiných audiovizuálních materiálů.
- 3.1.7 Ambulantní pacienti jsou v případě potřeby edukováni při kontrolách na ambulancích nebo ve specializovaných poradnách.
- 3.1.8 Při edukaci jsou pacientům poskytovány kontakty na zdravotnická zařízení pro následnou péči a sdělovány pokyny pro případné ambulantní sledování. Pacient je informován i o tom, za jakých okolností je třeba neodkladně vyhledat zdravotní péči.

3.2 Zajištění edukace pacientů ve FNOL

- 3.2.1 Každý pacient (u dětí jejich zákonný zástupce) hospitalizovaný ve FNOL získává při přijetí na oddělení základní informace o Domácím řádu, Právech pacienta, Vnitřním řádu, signalizačním a dorozumívacím zařízení, hygienickém režimu na oddělení, o plánovaných vyšetřeních, pohybovém režimu, ordinované dietě apod. Po posouzení v oblasti rizik je event. edukován také o prevenci pádu, vzniku dekubitů, v prevenci TEN, apod. Tyto informace mu podává NLZP dle stanovených kompetencí.

- 3.2.2 Průběžně během hospitalizace je pacient edukován v základních diagnostických, léčebných ošetrovateľských a rehabilitačních postupech. NLZP zpětně ověřuje, zda pacient informacím rozuměl, při nácviku výkonu vyzývá pacienta, aby výkon předvedl. Pokud jsou jeho znalosti či dovednosti nedostatečné nebo má dotazy, edukuje ho opakovaně.
- 3.2.3 Ve specializovaných a úzce specializovaných tématech edukuje pacienta edukační sestra kliniky, popř. všeobecná sestra se specializovanou způsobilostí po posouzení jeho potřeb v oblasti edukace. Pokud hospitalizovaný pacient potřebuje aktuálně informace o speciálním postupu jiného klinického oboru, zajistí mu je edukační sestra kliniky, kde je hospitalizovaný v potřebném rozsahu, dle schopností pacienta a přiměřeně k jeho aktuálnímu zdravotnímu stavu. Přehled edukačních témat jednotlivých klinik je dostupný v NIS MEDEA v Záznamu o edukaci.
- 3.2.4 Je-li potřeba, provádí se edukace u pacientů a jejich příbuzných týmově, to znamená ve spolupráci s nutričním terapeutem, fyzioterapeutem či jinou edukační sestrou (např. edukace v oblasti stomie, DM).
- 3.2.5 Edukační sestra nebo NLZP předává informaci o edukaci pacienta službu konající sestře.
- 3.2.6 Před propuštěním je pacient informován o následné péči. NLZP posoudí, jaké informace bude pacient (event. jeho příbuzní) potřebovat vědět. Zajistí mu správné informace o životosprávě, dietě, informuje ho o následném režimu, o plánovaných kontrolách, případně o zdravotnickém zařízení pro další kontroly. Předá mu vhodné edukační materiály, eventuálně kontakty, kam se může popřípadě obrátit o pomoc, odkazy na agentury domácí péče, popřípadě neziskové organizace (občanská sdružení – např. Amélie, Armáda spásy, Naděje, Bílý kruh bezpečí, Drop-In, Liga proti rakovině).
- 3.2.7 Edukace těhotných žen probíhají v předporodních kurzech (jednorázový, kompletní). Těhotným ženám a jejich příbuzným jsou předány veškeré formuláře a edukační materiály. Na edukaci se podílí edukační sestra Porodnicko-gynekologické kliniky a Novorozeneckého oddělení.

Jednorázový předporodní kurz zahrnuje informace o předporodní péči, příjmu k porodu, průběhu porodu, ošetření novorozence po porodu, péči o novorozence a exkurzi.

Kompletní předporodní kurz se skládá z 8 lekcí. Je možno absolvovat všechny lekce nebo si vybrat pouze ty, které těhotnou ženu nejvíce zajímají. Kurz je zaměřen na prohloubení informací ohledně porodu, období šestinedělí, kojení a péče o novorozence.

Edukační materiály jsou umístěny na ALTUS portále a webových stránkách FNOL.

3.3 Zásady správné edukace

- 3.3.1 Motivace – je hybnou silou a základním předpokladem účinné edukace.
- 3.3.2 Jazyk edukace – měl by být jednoduchý, srozumitelný, přiměřený věku, vzdělání a intelektu pacienta. Bez použití přemíry odborných výrazů. Je dialogem ne monologem.
- 3.3.3 Názornost – využití modelových situací, aktivní řešení problému s pacientem, od základního, jednoduchého k podrobnému, složitějšímu.
- 3.3.4 Opakování a kontrola dovedností, nacvičování situací.

3.4 Dokumentace edukace

- 3.4.1 Základní úroveň edukace/informace hospitalizovaných pacientů je dokumentována ve Fm-L009-019-OSPLAN-001 Záznam o poskytnuté ošetrovateľské péči nebo ve Fm-L009-019-

EDUSKAL-001 Edukační záznam a škály, NLZP provede záznam a stvrdí ho jmenovkou a svým podpisem.

Na Novorozeneckém oddělení do Fm-L009-040-NOVO-008 Záznam o kojení-krmení* / edukace, na Dětské klinice do Fm-L009-019-OSPLAN-006 Záznam o poskytnuté ošetrovatelské péči + Edukace a Hodnocení péče - 5 denní (DK).

3.4.2 Specializovaná a úzce specializovaná úroveň edukace edukační sestrou u hospitalizovaných a ambulantních pacientů je zaznamenána do záznamového formuláře v elektronické podobě do NIS MEDEA. V Centru asistované reprodukce do Fm-L009-018-EDUKAC-004, na ambulanci Novorozeneckého oddělení do záznamového formuláře L009-018-EDUKAC-006, u ambulantní edukace nutričním terapeutem do Fm-L009-018-EDUKAC-007, na Oddělení alergologie a klinické imunologie do Fm-L009-018-EDUKAC-008. Informace o edukaci ambulantních pacientů je uvedena v lékařské zprávě.

3.4.3 Statistické výstupy počtu edukací, edukovaných pacientů zpracovává specialista ošetrovatelství 1x za rok a zasílá je vrchní sestře a edukační sestře vybraných klinik a oddělení. Zprávy o činnosti edukačních sester ve FNOL jsou zveřejněny na Altus portále [Portal - 027 Edukační/informační materiály \(fnol.cz\)](https://portal-027.finol.cz/).

3.5 Specifické pravomoci a odpovědnosti

3.5.1 Tato ON nezavádí žádné specifické pravomoci a odpovědnosti.

3.6 Další odborní garanti

3.6.1 Tato ON nezavádí další odborné guaranty.

4 SOUVISEJÍCÍ DOKUMENTY

4.1 Dokumenty vyšší úrovně

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a jejich poskytování (zákon o zdravotních službách) v platném znění
Vyhláška č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci v platném znění

4.2 Dokumenty FNOL

Sm-G001 Vznik a řízení organizačních norem
Sm-L004 Pobyť pacienta
Sm-L009 Lékařská a ošetrovatelská dokumentace
Sm-L029 Práva pacientů, soukromí pacientů, imobilizace a izolace
MP-L009-01 Ošetrovatelská dokumentace
Fm-L009-018-EDUKAC-004 Edukační záznam
Fm-L009-018-EDUKAC-006 Edukační záznam
Fm-L009-018-EDUKAC-007 Edukace nutričním terapeutem AMB
Fm-L009-018-EDUKAC-008 Edukační záznam Aplikace SCIG a fSCIG v domácím prostředí
Fm-L009-018-EDUKAC-009 Edukační záznam
Fm-L009-019-OSPLAN-001 Záznam o poskytnuté ošetrovatelské péči
Fm-L009-040-NOVO-008 Záznam o kojení-krmení* / edukace
Fm-L009-019-OSPLAN-006 Záznam o poskytnuté ošetrovatelské péči + Edukace a Hodnocení péče - 5 denní (DK)

Fm-L009-019-EDUSKAL-001 Edukační záznam a škály

Domácí řády zdravotnických pracovišť FNOL

Edukační a informační materiály FNOL

4.3 Vystavené dokumenty

Tato ON nevystavuje žádné dokumenty.

5 ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

5.1 Účinnost

5.1.1 Tato ON nabývá účinnosti dnem **1. 7. 2023**.

5.1.2 Dnem účinnosti se nahrazuje 4. vydání, verze 2.

5.1.3 OG je povinen 1x za dva roky provést revizi ON. Pokud to stav vyžaduje, musí OG zajistit vypracování nového vydání ON nebo její změny. Záznam o provedené revizi provede správce dokumentace do formuláře Fm-G001-REV-001 „Záznam o revizi ON“.

Povinnost vypracování nové ON nebo změny nastává i v případě, že dojde k zásadním změnám, které se dotýkají obsahu ON.

5.1.4 Přejícná ustanovení nejsou stanovena.

5.2 Přílohy

Nejsou.